

BUITEN

19^e JAARGANG N°. 43.

ZATERDAG 24 OCTOBER 1925.

Foto J. G. Staal.

BIJ DE PACTERSWONING OP HET LANDGOED ESPELO.

Redacteur; Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

MARIANNE HOOGLAND, DOOR MARIE VAN ZEGGELEN (17).	BLZ. 506
DUIVENSPEL (GEDICHT), DOOR ROSA CORTHAUTS	„ 507
DE WESTERKERK TE AMSTERDAM, DOOR RO VAN OVEN, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 508—511
IN ALASKA, UIT HET DEENSCH VAN EJNAR MIKKELSEN	BLZ. 510
HET LANDGOED ESPELO, DOOR J.G. STAAL, GEÏLL.	BLZ. 505 EN 512
HET TORENTJE VAN DODEWAARD, DOOR V. H. V. I., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 513
NEW-ORLEANS, DOOR F. S. BOSMAN, GEÏLLUSTREERD	„ 513
KAAK EN DRAAIKOOI, DOOR F. B., GEÏLL.	BLZ. 514—515
OP LEVEN EN DOOD, NAAR HET ENGELSCHE DOOR CHLS. G. D. ROBERTS (25).	BLZ. 515
HERFST IN 'T BAARNSCHE BOSCH, ILLUSTRATIE	„ 516

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

MARIANNE HOOGLAND

door

17) MARIE VAN ZEGGELEN.

DAVID Hoogland toefde dezen morgen langer dan anders op zijn kamer. Het was de oude groote zolderkamer waar hij reeds als jongen geslapen had, die altijd voor hem gereed werd gemaakt als hij uit Leiden kwam en die nu weer zijn kamer was na de promotie. Twee maanden was hij nu student af, was hij weer onder het ouderlijk dak en nu moest hij kiezen. Op de tafel lag een open valies. Het zou er van komen, dat wist hij. Nu zou hij weg gaan. Hij moest zijn grooten koffer nog van den zolder, grenzende aan zijn kamer, halen, want alles wat hem lief was, portretten, boeken, schilderijen, zou hij meenemen, maar dat kon nog altijd op 't laatste oogenblik als alles gezegd was. Alles gezegd! Hoe moeielijk was het de dingen die je gedacht had, eindelijk in woorden te brengen, als je wist dat die woorden dolksteken voor anderen moesten zijn. Maar hoe moeielijk was het ook te zwijgen! Gisteren, op Grootmama's verjaardag, toen van Aalten met dat voorstel kwam, m'n hemel, bijna was hij toen los gebarsten, bijna had hij het uitgeschreeuwd. Maar dat wil ik niet! ik wil niet opgesloten worden m'n leven lang op een kantoor, advocaatje spelen, in rechtzaken snuffelen, ik wil niet uitdrogen als jij, meneer van Aalten, samenwerken met je Jan Salie, ik wil leven, leven. leven!"

Hij begon de groote kamer op en neer te loopen. Goddank dat er nu een eind aankwam. Meneer van Aalten was precies op tijd gekomen, nu moest hij beslissen, nu zou vader vragen wat hij wilde en dan zou hij 't zeggen. Dan was 't er eindelijk uit! O! 't waren niet alleen deze twee maanden van vrijheid geweest die hem tot nadenken hadden gebracht. 't Broeide al zoo lang bij hem. Om vader had hij afgestudeerd, om hem

had hij het er eervol afgebracht, dat had hij gewild en daarom had ie 't gedaan. 't Was een bewijs dat hij kon wat ie wilde, zelfs dingen die hem tegenstonden, maar nu, nu zou hij willen wat hij zelf wou! Nu zou hij zich zelf worden. De wereld stond nu voor hem open. Hij was meerderjarig, hij had z'n moederlijk erfdeel, er was niets dat hem dit beletten zou. Plotseling stond hij stil. Hier boven de latafel hing het portret van zijn moeder. Het jonge teere gezicht, omlijst van donkere krullen, zag op hem neer. „Ja, ja,” zeide hij zacht, „er is niets dat me beletten zal, ook dat niet, moeder, ook dat niet! Vader heeft nog zooveel buiten mij, zijn vrouw, Marianne, Tom. . . . Vader, met hem zou de groote strijd zijn — maar dat mocht ja vader, met hem zou de groote niet wegen!” Hij hervatte zijn wandeling weer van de tafel naar de boekenkast, van de boekenkast naar de tafel recht over de bruine streep van het kamgaren vloerkleed. Je moest die dingen kunnen loslaten, 't was zooals Mees hem eens in 't begin van zijn studententijd zeide, je familie, je eigen omgeving, je persoonlijke kleine genotjes die moest je kunnen vaarwel zeggen als je overtuiging het eischte. „Voor je overtuiging moest je leven en sterven. . . . 't kleine moest aan 't groote opgeofferd worden.” „Wat is klein en wat is groot?” had hij toen gevraagd. Vaders stil verdriet over zijn jonge denkbeelden had hem toen terug gehouden; hij had dat toen voor grootheid aangezien. Hij was gebleven, hij had gestudeerd, zich zooveel ie kon onttrokken aan de jonge generatie. De redactie van de Nieuwe Gids had zelfs te vergeefs bij hem aangeklopt maar nu mocht hij niet verder. Nu zou het groote leven beginnen.

Er was een tikje op de deur. Hij stond stil en keek in verwachting naar de deur. Marianne's donker hoofd keek om den hoek.

„Marianne! zusje, kom eens hier!”

Zij kwam de kamer in, sloot de deur. „David, ik kom je halen, ze zijn allemaal op 't atelier! Ik heb Grootpa geteekend!”

„Heb je Grootpa geteekend? zoo, heb je Grootpa.”

„Kom jongen, kom mee, je moet 't zien, ze vinden dat 't lijkt.”

„Grootpa?”

„Ja, ja, Grootpa, zeg es Davi, je lijkt zelf wel een grootpa, maar niet onzen, mijn grootpa, die doet jonger dan jij! Ga je mee?”

„Ik ga mee. maar hoor eens, neen, eerst eens even hier zitten, zoo in dezen stoel en antwoord me nou eens.”

„Wordt 't ernstig? heusch?”

„Ja 't is ernstig Mariannetje. Ik moet je wat zeggen. Jij bent de eerste die 't hoort. Ik ga misschien weg.”

„Weg!? weg? Hier vandaan? Van ons vandaan?”

„Ja weg, van hier, van je allen vandaan.”

Marianne was uit den lagen gemakkelijken stoel gesprongen.

„Waarom Davi, waarom?” en zachter, dicht bij hem drong ze: „waarom?”

Hij nam haar gezicht tusschen zijn handen en hij keek haar in de bruine oogen.

„'t Zal moeten, Mariannetje, je zult 't strakjes wel hooren want je mag er bij zijn als ik 't vader en de anderen vertel. Wil je me een ding beloven?”

„Wat, Davi?”

„Dat je altijd mijn zusje blijven zal, zooals je nu bent. Dat je nooit kwaad van me zult denken, dat je.”

„Davi! Davi! je huult! Davi je mag niet weg! dan ga ik dood, Davi!” Ze had haar armen om z'n hals geslagen en ze fluisterde: „Heb je iets kwaads gedaan, Davi? Wat is er, wat heb je gedaan? Durf je 't niet aan vader te zeggen, kan je 't mij niet zeggen? dan zal ik 't vertellen en dan zal vader je vergeven. . . . ja dan zal vader 't je heusch vergeven als ik 't hem vertel, niemand houdt zoo van je als ik!”

„Ik heb niets gedaan, Mariannetje, maar ik ga iets doen waar vader boos om zal zijn.”

„Ga je iets kwaads doen? maar dat kan toch niet, als je weet dat 't kwaad is! dan doe je 't immers niet.”

„Marianne, als moeder jou eens dwong om je leven lang anatomie te leeren, niets anders dan sleutelbeenen en schouderbladen te teekenen en het weer aan anderen te leeren, en nooit een levend mensch, zooals grootpa en nooit meer een boom in de natuur te teekenen, wat zou je dan doen?”

„Dat kan ik niet zeggen, Davi, ik zou me nooit laten dwingen, door niemand.”

„Als je dat zou weigeren, dan zouden de menschen toch zeggen dat je dwaas deed, want je bent je ouders gehoorzaamheid verschuldigd.”

„Ja, maar als de ouders je tot zoiets dwingen, dan kan je niet gehoorzamen, Davi, dan is 't geen kwaad ongehoorzaam te zijn.”

„Zoo heb ik ook gedacht.....”

„Dwingt vader je dan tot iets.....o! ik begrijp 't, Davi. je wilt niet op 't kantoor komen bij meneer van Aalten!”

Er ging een vreugdeglansje door Marianne's oogen. Ze had aan veel erger dingen gedacht, als 't dit maar was!

David glimlachte. „Je hebt 't zoo'n beetje geraden — als ik daar op 't kantoor kwam, dan zou eerst ik ingepakt worden en dan later Marianne Hoogland voor zoon Jan.”

„Nee,” zei ze flink, „dat gebeurt niet, dat hoef je niet te denken.....”

Ze liet hem los en ging naar de tafel. „Ligt je valies er al, ga je al.....”

Hij knikte. „Als 't noodig is, ga ik dadelijk pakken.”

Als 't noodig is! Het kon dus niet noodig zijn!

„Wanneer ga je niet?” zeide ze zacht, „Davi, wanneer ga je niet als er wat gebeurt?”

„Als er een wonder gebeurt, Mariannetje, ga je nu mee, ik moet je portret zien, ik ben heel benieuwd.”

Ze liep langzaam achter hem aan en toen ze de deur sloot, keek ze nog eens met starre oogen naar het open valies op de tafel.

Grootpa Brecamp, oma, moeder Antje, dominé Hoogland en oom Willem Doornbos waren alle in het atelier waar Marianne's eerste goed geslaagde portret op den ezel stond. Zij waren allen trotsch op hun Mariannetje. Moeder Antje in stil geluk, Grootpa met woordjes als „Zoo'n kind, zoo'n peutertje, zoo'n klein Madammeke, wie had dat gedacht.... en wat heb ik toch 'n interessante kop, hè? Zeg eens mevrouw Brecamp geboren van Rodenberghe van het Maerland, dat is je welverdiende loon zoo'n kleindochter te hebben!”

Oma kneep zijn arm eens. „Ik ben ook gelukkig met de kleindochter, of ik, Antje; dit moet je nu toch eens bepaald aan meneer Israëls laten zien en ik hoop dat Bosboom het ook eens ziet. Het is zoo flink gedaan, en zoo gauw! 't kind heeft er precies een uur aan gewerkt.”

„Toch moet ze nog heel wat leeren,” zeide moeder Antje. „Het is heel goed dat ze eens 'n poosje op de academie gaat teekenen.”

Dominé Hoogland viel zijn vrouw bij. „Ja oma, we moeten nog niet te gauw victorie roepen!” maar hij kon toch niet nalaten met een vreugdetinteling in zijn oogen naar de forsche teekening te zien van zijn Marianne.

Juist kwam zij binnen met David, en oom Doornbos ging dadelijk naar haar toe, klopte haar op den schouder en zeide: „Dat is een succes, Marianne, ik heb dadelijk een bestelling voor je!”

„Een bestelling, oom! u, voor mij?”....

„Tante Eline. Jij maakt een portret van tante Eline. Ze komt bij ons logeren, hè Antje! en wie weet welke groote Haarlemmers nog meer hun portret laten maken!”

Marianne zag haar moeder aan. Gelukkig, er kwam hulp. Om tante Eline te teekenen had zij in 't geheel geen lust, hoe mooi deze ook was.

„Later, Willem, als ze beter onderlegd is, dit is maar een aardigheid, ja ik weet 't wel, heel goed geslaagd, maar op bestellingen kan ze nog niet ingaan.”

„Och kom!” zei oom Willem, „als ik zoo'n dochter had, je zoudt eens zien, ik zou met haar de wereld afreizen!”

„Je zoudt 'r bederven!”

David stond met zijn handen op den rug de teekening te bekijken.

„Dat is kranig, Marian, kranig. Als ik dat kon.....”

„Dan zou je je zeker niet als advocaat vestigen,” zeide Oom Willem.

David keerde zich op zijn hielen om, en meer tot zijn vader dan tot oom Willem zeide hij: „Dat zal ik zonder teekenaanleg waarschijnlijk ook niet. Ik wilde u daar juist over spreken, vader.”

„Nu?” vroeg dominé Hoogland.

„Ja juist nu, nu u allen die me 't naaste zijn er bij zijn.”

Er was iets in David's stem dat opeens de aandacht van allen vroeg. Moeder Antje nam oma bij den arm en zette haar naast zich op de oude met zwart trijp bekleede sofa, het eenige groote meubelstuk in het atelier, de heeren en Marianne zetten zich ook van lieverlede op de stoeltjes en tabouretten die in het atelier verspreid waren.

„'t Is naar aanleiding van wat mijnheer van Aalten gisteren aanbood. Ik kan daar niet toe besluiten, papa, hoe aardig de zaak ook lijkt.”

„Zoo, zoo, is er dan iets anders in 't vooruitzicht?”

„Op 't gebied van de advocaterij, meent u?”

„Ja natuurlijk, jongen, me dunkt, je studie en de gelukkige voltooiing daarvan zijn toch waarborg genoeg dat er in die richting alles voor je klaar ligt.”

„O ja, misschien wel, maar.....e.....dat ambieer ik toch niet!”

Er was een stilte. Ieder zag met een lichte verwondering naar David's gebogen gezicht, behalve zijn vader. Ook de vader boog het hoofd. Hij voelde het dreigend noodlot op zich aankomen. Al die jaren gedurende David's studie had hij gevreesd dat er eens plotseling een andere wending zou komen in David's gedrag. Beiden, vader en zoon, hadden den stillen twijfel in zich zelve verzwegen. Wybrand Hoogland had inderdaad begrepen dat er na de verwijdering tusschen hem en David naar aanleiding van hun literaire neigingen, een berouw bij den jongen ontstaan was, dat hem tot de studie gezet had. Hij had hem aandachtig deze laatste drie jaren gadeslagen, en telkens had hij tot zich zelve gezegd: „zijn hart is er niet bij. Hij studeert, maar niet met plezier.” Welken kant zou het nu opgaan? Wat had hij te verwachten?

Oom Willem, door de lange stilte een weinig in 't nauw gebracht, zeide als tot zich zelve: „Dat ambieert hij niet! 't lag als gesneden koek voor hem!”

„Als gesneden koek”, zei David. „Zoudt u gesneden koek gewenscht hebben toen u jong was en nog moest beginnen?”

„Om de dood niet,” zeide oom Willem met een lach in zijn oogen; „ik wou 't niet, maar ze hebben 't me gegeven en nu heb ik er geen berouw van. Mag ik hem voor me zelf even iets vertellen, zwager?” en als dominé Hoogland bevestigend knikte: „Nou David, ik ben zoals je weet uit een bollenfamilie — van vader op zoon kwamen we in de bollen. Het lag als gesneden koek voor ons. Onze naam was al genoeg voor de buitenwereld. In werkelijkheid kon ieder van ons dien naam naar de maan helpen, dat begrijp je. Ik had ook andere idealen, je moeder, Moeder Antje, weet 't hè? Ik wilde schrijven, comédie spelen, van alles, en ik poogde den gesneden koek op zij te zetten, maar ik werd verliefd en ik begreep dat die maatschappelijke positie die daar als klaar voor me lag, me in de eerste plaats aan huiselijk geluk en aan m'n eigen welzijn zou helpen. Als ik maar door was gehold, jongen, had ik dat alles verschopt enne — dan was ik niet die ik nu ben.”

„Ik wil dat graag gelooven, oom,” zeide David, „maar mijn geval is misschien anders. Mij wordt die gesneden koek van buiten af aangeboden, iets waarin ik niets zie dan dufheid, een advocatenkantoor dat al jaren gevestigd is, dat in de sleur verstard is.”

(Wordt vervolgd).

DUIVENSPEL.

Ja, kussen en koozen, dat is er hun leven,
— Wat zouden zij anders ook doen? —
Zij hebben maar zoetjes hun bekje te geven
En 't wordt een verrukk'lijk gezoen....

Ze fleemen en flodd'ren, ze vleien, liefkoozen!
Wat zijn ze geducht in de weer!
Ze draaien en drentelen zonder te poozen,
Zij sierlijke dame, hij trotsche mijnheer.

Maar zie eens, hoe speelziek ze elkander nu plagen:
Zij trippelt, hij tippelt haar na,
En deftiger neigend besluit hij te vragen:
„Roekoe, mijn geliefde, zeg ja”!

Nu buigen ze beiden en streelen het kuifje,
— Aan 't halsje gepluis en gepluk —
Het duifje den doffer, de doffer het duifje,
Wip! Weg zijn ze, op liefde weer tuk.

Ja, kussen en koozen dat is er hun leven,
Dat spelletje zijn ze nooit moe....
't Zij morgen of avond, hun is 't om het even,
't Is al maar, 't is eeuwig: „roekoe”!

ROSA CORTHAUTS.

PANORAMA VAN DE WESTERKERK EN HARE OMGEVING.

DE WESTERKERK TE AMSTERDAM.

'T Was een zeer bijzondere dag voor de Hervormden te Amsterdam, toen ze 8 Juni 1631 heentrokken naar de zooeven voltooide Westerkerk op de voormalige Keizersmarkt, waar dien eersten Pinksterdag de eerste predikatie zou worden gehouden. Niet slechts, omdat uit het feit, dat de Westerkerk gebouwd moest worden, bleek, hoezeer de Reformatie doorgedrongen was tot in het hart van het Nederlandsche volk, hoezeer de gemeente te Amsterdam zich vergroot had. Maar dit was de tweede Amsterdamsche kerk, nu van grooteren omvang dan de Zuiderkerk, door denzelfden bouwmeester gecreëerd, die gebouwd werd voor de uitoefening van den jongen eeredienst. Inderdaad hadden de Protestanten niet te klagen over de bedehuizen die hun ten dienste stonden. Waren niet, na den overgang van Amsterdam en Oude en Nieuwe Kerk in hun bezit gekomen, beide Katholieke parochiekerken, die ruimte in overvloed bezaten? Maar de R. K. eeredienst vraagt een geheel andere indeeling van het kerkgebouw dan de gereformeerde, zoodat, zeker in den aanvang, de Protestantsche hoorders gehinderd moeten zijn geweest door de aanwezigheid van de plaats, die in vroeger eeuwen het brandpunt der aandacht was. In de Katholieke kerk is het hoofdmoment het koor met het hoofdaltaar, waar de mis wordt opgedragen, in de Protestantsche kerk is dit hoofdmoment geheel verdwenen en is het hoogtepunt der godsdienstige wijding aangebroken, als de predikant van den kansel met stichtelijke woorden zijn gemeente toespreekt. Het is begrijpelijk, dat deze kansel niet kon worden opgericht op de plaats, waar eenmaal aan het einde van de lengteas der Kruiskerk het hoogaltaar stond: immers onverstaanbaar zou de stem van den predikant zijn geweest aan het andere uiteinde van die lengteas en in de zijarmen, om van de menigte in de zijbeuken nog niet eens te spreken. Dus werd in de tot Protestantsch gebruik ingerichte kerken de kansel aan de langste zijde van het gebouw geplaatst, om tenminste

de mogelijkheid te geven, dat ieder den predikant zou verstaan. Maar door deze practische noodzakelijkheid werd het architectonisch evenwicht der kruiskerk totaal verbroken, en zeker gevoelde een fijnzinnig architect als Hendrick de Keyser deze disharmonie, werd hij, als hij ter kerke ging in Oude of Nieuwe Kerk, erdoor gestoord in zijn toegewijd gebed. En toen hem, den bouwmeester van wereldlijke architectuur, voor de eerste maal werd opgedragen een kerk te ontwerpen, toen liet hij radicaal de plaats, waar eens het hoogaltaar stond, verdwijnen. De Zuiderkerk is het bewijs van dezen volkomen overgang, een rechthoekig gebouw, door Toskaansche zuilen in drie schepen gedeeld, waarin geen enkele herinnering meer is aan hoogaltaar, kapellen of Latijnsch kruis. Toch schijnt deze oplossing den architect niet geheel te hebben bevredigd: waarschijnlijk was ze hem, den kunstenaar, die weliswaar in al zijn bouwwerken blijk geeft naar strenge vormen te streven, al te nuchter. Zoo zien we dan de Westerkerk verrijzen in een bouwtrant, die zich niet zoo volledig als die van de Zuiderkerk van den vroegeren eeredienst heeft losgemaakt. 't Was een heel nieuwe buurt, waar men in den aanvang van 1615 besloot een kerk te stichten voor de nieuwe religie. Nauwelijks een jaar geleden, in 1614, was het terrein, tusschen Keizers- en Prinsengracht gelegen, nog „woest en ongevormd". Toen besloot de vroedschap er een markt aan te leggen, de Keizersmarkt genaamd, waardoor dus het karakter van Amsterdam als „keizersstad" te meer werd bevestigd. Hendrick de Keyser, wiens qualiteiten als kerkelijk bouwmeester, gelijk gezegd, reeds bij den bouw der Zuiderkerk waren gebleken, kreeg de opdracht, voor deze Keizersmarkt een nieuw kerkgebouw te ontwerpen. Haast vanzelfsprekend kan 't worden waaraan de keizerlijke kroon, de kroon door Maximiliaan, keizer van Oostenrijk eenmaal aan Amsterdam geschonken, een waarlijk vorstelijk sieraad werd, niet alleen de kerk zelve, maar heel den omtrek, heel dit stadsgedeelte waardigheid

verleenend. 't Gebeurde echter pas in 1620, dat de eerste steen voor het gebouw werd gelegd. 't Was Willem de Vrij, zoon van den regeerenden burgemeester Frederik de Vrij, wien deze onderscheiding te beurt viel. Elf jaren zou 't duren, voor de geloovigen deze waarlijk Protestantsche Kerk voltooid zagen. Gedurende dien tijd behielpen ze zich met een houten loods, opgericht naast de plaats, waar de kerk langzaam oprees, de zoogenaamde „loge", de Westerloge. Hier trad als eerste prediker op Pieter Baltus en ook de koster was reeds 1 October 1620 benoemd. Deze koster, Klaas Jansz., had handig van zijn geloofsovertuiging gebruik gemaakt om met zijn ambt te worden begiftigd. Tevoren was Klaas Jansz. kleermaker geweest: als Remonstrant had hij evenwel zijn klanten verloren, gelijk hij in het rekwest, door hem ingediend bij zijn sollicitatie, betoogde. En als vergoeding kreeg hij thans dit ambt, dat in 1631 vrij wat zwaardere plichten maar ook grootere voordeelen met zich bracht dan in 1620. Toen dan, in 1631, was de kerk voltooid. De Westerkerk vertoont zich als een rechthoek in plattegrond; maar in dezen rechthoek zijn twee dwarse schepen aangebracht en ofschoon het koor en de zijkapellen verdwenen zijn en deze dwars-schepen ook anders geconstrueerd zijn dan die der vroegere Katholieke godshuizen, toch is 't niet te verwonderen, dat ieder aandachtig beschouwer de overeenkomst met de oude kruiskerk opvalt. Wat niet wegneemt, dat het geheele karakter, de gansche sfeer der Westerkerk bij uitstek Protestant is. Hier hindert het koele klare licht door de blanke vensters in geen enkel opzicht, integendeel, het verhoogt den indruk van rust en sereniteit, die ons omvat, als we de Westerkerk betreden. In de muurverdeling vormen de vensters niet alleen de nu eenmaal noodzakelijke lichtbron, ongaarne aangebracht tusschen de met warme tinten beschilderde muren, een lichtbron, waarvan de transpartheid zooveel mogelijk verhuld werd door de gebrandschilderde vensterruiten. Maar de koele, Puriteinsch-blanke muur is hier ondergeschikt aan de vensters, waardoor het licht onbelemmerd binnestroomt, geen hoekje in de schaduw latend. Hier is 't tenminste het wezen van den eeredienst zelve, die de kleur aan 't kerkgebouw gaf, hier was 't niet noodig te verschijnen als barbaren, die niet anders konden dan de sporen van vroegere godsvrucht vernietigen. Zoo sober en zoo harmonisch als de bouw zijn ook de overige ornamenten. Prachtig zijn de koperen lichtkronen, waarvan iedere buiging in haar eenvoud schoon is, waardig is de uiterst sobere preekstoel. De zoste eeuw maakte hier goed, wat de 19e eeuw bedierf. De afschuwelijke gele verf, waarmee in den aanvang der vorige eeuw alle houtwerk was bedorven, is zoo goed als geheel verdwenen. En ongevoelig voor schoonheid moet hij zijn, die dit samengaan van warm, donker eikenhout met het blanke wit der muren, met het glanzende koper der lichtkronen niet bewondert om der wille van de combinatie zelve, om der wille van den harmonischen samenhang met den eenvoud van Toskaansche en Jonische pijlers, die de Westerkerk maken tot een waarlijk ten hemel-strevend bouwwerk. Waardige rustplaats voor Holland's grootsten schilder, voor Rembrandt, die, evenals zijn zoon Titus hier begraven werd. Boven de plek, waar eenmaal dit graf was, is nu een gedenkteeken aangebracht, maar, toen in de 18e eeuw de graven in de kerk werden opgeruimd, ontkwam ook Rembrandt's stoffelijk overschot de anonimiteit niet. Reeds eerder hadden de dooden op het kerkhof, dat eenmaal rondom de kerk was aangelegd, dit lot ondergaan. Door een poort aan de Keizersgracht kwam men op dit kerkhof, een poort, versierd met een gelauwerd doodshoofd tusschen twee stapels doodshoofden. In 't midden boven den ingang stonden deze woorden: Mors fidelium est vitae perennius initium, terwijl aan de binnenzijde der poort stond geschreven: Bona mors initium vitae. In 1655, toen de pest weder in Amsterdam was, en de omwonenden bevreesd waren, dat besmetting van de dooden tot de levenden zou komen, werd dit kerkhof overgebracht naar het bolwerk Rijkeroord aan het einde van de Bloemgracht, waar 't tot in de 19e eeuw bleef bestaan. Sinds het einde der 17e eeuw is weinig veranderd rondom de Westerkerk, op de Westermarkt, waar Descartes eenigen tijd woonde, zooals een gedenkplaat in den gevel van een statig en goed-geconserveerd heerenhuis den wandelaar mededeelt. Als alle kerkpleinen en vooral als alle kerkpleinen in Amsterdam veroverd de stille zijde van de Westermarkt ons door haar innigheid, door haar koesterende bescheidenheid. Glorieu-

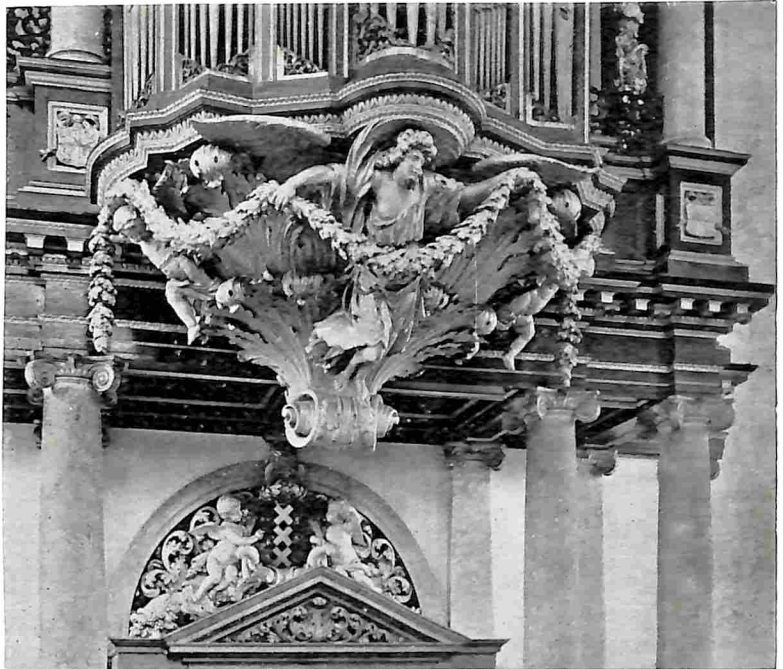

Foto C. Steenbergh.

VERSIERING ONDER HET RUGPOSITIEF VAN
HET ORGEL IN DE WESTERKERK.

rijst daaruit op de Westertoren, de Amsterdamsche toren bij uitnemendheid, door Rembrandt uitverkoren als onderwerp voor zijn etsnaald, heel de stad beheerschend. Nog ligt onbelemmerd in onze herinnering het stralend-heerlijke lichtsilhouet van „onzen" toren, van zijn keizerskroon, Amsterdams glorie, van zijn 3 ommegangen, met elkaar vereenigd door de rijzige lijnen, die aarde en hemel schijnen te verbinden, toen tijdens de Jubileumfeesten de lichtende lijnen, door duizenden lampjes gevormd, zich afteekenden tegen den donkeren nachthemel. In 1638 werd de toren voltooid, Jan Adriaanszoon Leeghwater wordt geacht het uur- en speelwerk te hebben gemaakt. Nog een andere kunstenaar stelde zijn talent in dienst der kerk. 't Orgel, dat 't monumentaalste ornament

Foto C. Steenbergh.

HET SCHIP DER WESTERKERK.

der kerk mag worden genoemd, werd door den orgelmaker Roelof Barend Duytschot te Amsterdam, waarschijnlijk naar een tekening van Hendrick de Keyser, met zijn witte Jonische kolommen volkomen opgenomen in de overige architectuur. Van 3 Maart 1683 tot 24 December 1686 was Duytschot aan het werk: niet minder dan 16 à 19000 gulden was in 1682 door de kerkmeesters ervoor uitgetrokken. 't Orgel telt 37 registers en Gerard de Laresse, de modeschilder van het einde der 17e eeuw, beschilderde de deuren. Reeds vertoont het orgel, naast alle strenge rust, vooral in de figuren en bloemkransen aan den onderkant aangebracht, een overgang van den strengen Louis XIV stijl naar de lichter, sierlijker komst der 18e eeuw. Nog volkomen Hollandsche Renaissance zijn de eikenhouten portalen met hun paneelen en balustraden: opmerkelijk is ook de gebeitelde versiering van de steenen toegangspoortjes, tijdelijkheid en dood symboliseerend. ☼ En hij, die de Westerkerk bezoekt, moet niet vergeten den toren te bestijgen. Tot den eersten omgang kan hij gaan en ver strekken zich uit de bloemrijke tuinen, de aaneengesloten huizen van de Keizersstad. Dan, als hij aanschouwt de oneindigheid van Amsterdam, dan zal hij meevoelen en begrijpen het trotsche geluk van hen, die zich weten te zijn burgers van Hollands machtige en schoone koopmansstad.

RO VAN OVEN.

IN ALASKA.

KERSTMIS IN DE BUURT VAN DEN POOLCIRKEI.

HET is Kerstavond zes uur, ik zit op mijn slede en kijk vooruit naar een eenzaam licht, dat in de duisternis schittert. Was ik maar daar, want ik ben erg moe! Den geheelen dag heb ik gesleed, ja, nog langer, want ik ben van morgen vroeg begonnen in de hoop Candle te bereiken en daar op Kerstmis te zijn, in de noordelijkste goudgraverstad van Alaska. Maar de weg was moeilijk, weke sneeuw bedekte het ijs, en ieder uur van den dag is de laag dikker geworden, totdat de verschgevalen sneeuw het spoor bedekte en alle kentekenen van vroegere tochten uitwischte. ☼ Ik heb in het duister over een groote bocht gesleed en ben uren achtereen bang geweest, dat ik het spoor bijster was, totdat ik eindelijk, nu kort geleden — het licht daar voor mij uit in het oog heb gekregen. Een korte rust en dan weer voort; het is immers Kerstavond, en dan wil ik zoo noode alleen zijn, vooral nu ik zoo dicht in de buurt van menschen ben. Maar de honden — de vijf, die ik nog over heb — voelen niets van Kerstmis en feestdagen, zij voelen slechts één ding, en wel, dat het voor vandaag genoeg moest zijn, al lang genoeg had moeten zijn. ☼ „Journiska” — de aanvoerder der honden — wringt zich onrustig in zijn trekzeelen, „de professor” doet alsof hij mijn aanvurend geroep niet hoort, en een kleine duivel in hondengedaante draait zijn kop naar mij om met een buitengewoon onbeschaamden blik, en trekt in het minst niet; maar „de huiler” doet zijn naam eer aan, hij huilt luid, gedachtig aan wat hij weet dat hem wacht. ☼ „Hallo, vooruit!” en de zweep zwiept over de vermoede honden. Mijn aanvoerder strekt de stijve pooten, de professor komt tot de werkelijkheid terug, hij ziet er uit, of hij lang geslapen heeft of diep nagedacht heeft

over den ernst des levens. Zelfs Pujark, de onbeschaamde, ziet in, dat het geen zin heeft naar mij te kijken, en de huiler ziet in, dat het geen zin heeft naar mij te kijken, en de huiler uittrekt al wat hij kan aan de zeelen, terwijl hij het gehuil uitstoot dat hij weet, dat ik van hem verwacht. Dat is een geheime afspraak tusschen ons beiden, en de huiler weet, dat huilen zijn voornaamste werk is, want als de rest van de honden zijn wilde gehuil hooren, denken ze, dat het er nu op aan komt! Maar we moeten ook zien het licht te bereiken; langzaam dus, krakend, met geroep, geblaf en gehuil, komt de slee op gang. ☼ Wij hebben eenigen tijd gesleed, en het roepen is al lang verstomd, het is zulk een groote inspanning uren achtereen te schreeuwen, zoodat we stil over de weke sneeuw sleden, we werken ons door de duisternis heen, langzaam maar zeker het schijnende licht daar voor ons uit tegemoet. ☼ Maar er is wel een opmontering noodig, voor den man zoowel als voor de dieren, want van stijfheid hebben de honden geen last en toch trekken ze niet heel goed. Het helpt niet, of men ze met de zweep zou geven, zij doen wat

zij kunnen, de arme dieren, en zoo begin ik dus ze vriendelijk toe te spreken en ik wend mij tot den professor en Journiska, als zijnde de twee verstandigste. Ik vertel hun van al het heerlijke dat daarginds te vinden is, van groote stukken vleesch met bergen aardappelen, van onafgebroken rust, dagen lang, in een warmen stal met hooi om in te liggen. Ik schilder alle heerlijkheden van de beschaving voor hen af en het lijkt wel of ze mij verstaan, zij slaan met hun staart, Journiska blaft heel vergenoegd, en de professor ontwaakt uit zijn gewonen apathischen toestand; zelfs Pujark begrijpt het, en de huiler vergeet gehuil te geven, het beeld, dat ik hun voor oogen toover, is ook te aanlokkelijk. Maar de weg is lang en mijn woordenvloed komt tot stilstand, lang voordat we het licht bereiken — man en honden zijn te moe om hun werk te doen zooals het behoort — zelfs al lokt ook eten en rust hen. ☼ Maar het licht komt naderbij; ik zie land en kort daarop de donkere omtrekken van een huis. Het is het hotel „The Sandspit”, en in de honden komt plotseling leven, als er daarginds op niet vriendelijke toon uit de duisternis geroepen wordt: „Wie is daar?” „Een reiziger,” antwoord ik zachtmoedig, „die rust en eten verlangt voor zichzelf en verdienen den boezen man daarginds in de duisternis zachter stemt, want hij zegt een paar overbodige woorden van dichterbij te komen — alsof ik daarop wachtte! — en ik was al op het punt op het huis af te gaan, toen een nieuwe gedachte zijn hier in dezen uithoek, — en daarom vraagt mijn vriend achterdochtig: „Heb je geld of stof (stofgoud)?” — „Ja”, antwoord ik kort, „is er nog iets, dat je wil weten?” Maar de gastvrije waard schijnt tevreden gesteld te zijn, en ik hoor een grendel wegschuiven, en de deur gaat open — warmte, welk een heerlijke aanblik! — Door de kleine opening zie ik van een maaltijd, ik zie een onopgemaakt bed recht tegenover de deur, en daarboven hangt een heel arsenaal geweren uit, en een heerlijke warmtegolf wordt in de ijskoude lucht

Foto C. Steenbergh.

PORTIEK AAN DE ZUIDZIJDE DER WESTERKERK.

Foto C. Steenbergh.

BINNENPORTIEK IN DE WESTERKERK.

uitgezonden, waar ze wegzweeft als een kleine nevelbank. ☼ Een roodharig man komt naar voren in het licht en stelt zich voor als de bezitter van de idylle. Wij steken elkaar de hand toe, en ik vraag om een biestuk — neen twee, en de man is als voor zijn ambt geboren, hij verstaat mijn welkoms-groet, zegt geen woord, maar gaat weer het huis in, gevolgd door mij en mijn dieren. Ik ga op zijn bed liggen om naar de voorbereidingen te kijken, hij gaat lustig aan het braden, en weldra is het vleesch klaar. ☼ Het is werkelijk een achtenswaardig man, bij wien ik te land gekomen ben. Eerst vertelt hij mij, dat ik voorzichtig moet zijn, als ik geen ontmoeting met de dienaren van de wet wil hebben, want de schout is in de stad naar aanleiding van een onaangenaam incident tusschen een gast en den vroegeren bezitter van het hotel, die trouwens doodgeschoten werd, „juist op de plaats, waar u nu zit” — deelt hij mij mede, en om het geval te illustreeren, neemt hij een buks van den muur en wijst naar mij. „Zeg, houd nu op,” roep ik uit, „en doe dat ding weg, laat mij toch in vrede eten, ik heb honger”; maar van rust kwam niet veel, want deze man, die hier alleen woont, ongeveer tien Engelsche mijlen van de stad, is een formeele chronique scandaleuse, en eer ik met mijn maaltijd klaar ben, heb ik het gevoel, dat ik mijn kerstfeest zal doorbrengen in een jonge misdadigerskolonie, een stad, die Sodom en Gomorrah overtreft. ☼ Maar ik moet verder, ik betaal den waard den onbeschaamden prijs, dien hij zonder blikken of blozen verlangt en draai in op het spoor, dat naar Candle voert. Wel, wel, wat is hier een drukte! Groote sleden door vier of zes paarden getrokken, sleepen kolen en brandstof naar de stad — er moet genoeg zijn voor de Kerstdagen. Maar mijn honden hebben nog nooit een paard gezien — of beter geroken, want het is hier zoo donker dat zij niets kunnen zien, maar die onbekende lucht prikkelt hen, zij vergeten hun pijnlijke pooten, zij huilen luid en zij springen vol animo voort over het spoor. In het kielwater loop ik, mijn lange zweep zwaaiend, mijn honden toeroepend, en ik schreeuw iedereen, dien ik tegen kom, een „vroolijk Kerstfeest” toe. Wij zijn net gek, maar niemand staat stil om naar onze uitgelatenheid te kijken, allen hebben het te druk; er is goud gevonden in de bergen, en een menigte mannen zijn daarheen getrokken om hun geluk te beproeven. Zij hakken in den steenharden, bevroren grond, zoodat het over de rivier weergalmt, aardkluiten rollen van den berg af, en al die vlijtige mannen werken als bezetenen op Kerstavond, alleen omdat iemand gezegd heeft, dat hij goud gevonden heeft! ☼ Maar het is toch opwekkend om te zien! Ieder heeft een kleine lantaren bij zich, die dikwijls opgeheven wordt, omdat de bezitter er van de ijdele hoop koestert bij het flakkerend schijnsel te kunnen zien wat er de rivier langs komt aanvliegen. Wij naderen de

stad, wij hebben die al lang kunnen ruiken — en nu loop ik niet meer, neen, ik zit op de slee, anders kan ik niet mee komen, ik zit uit te rusten, terwijl ik onophoudelijk mijn „vroolijke Kerstmis” den helderen vriesnacht inzend. Wij naderen de stad, er duiken huizen op aan weerskanten van de rivier, en deuren en ramen worden achter mij dichtgeslagen — de lucht is vol vragen: „Wie is dat toch, die vannacht de stad bereikt heeft?” Een scherpe bocht van de rivier — en de hoofdstraat van Candle ligt voor mij. ☼ Er is een menigte menschen, dat vind ik ten minste, maar ge moet bedenken, dat ik zoo lang alleen geweest ben. Ze spoeden zich voort over de straat — van café tot café; er zijn groote winkels met de heerlijkste dingen, er is licht, er is warmte, er is tabak, er zijn kleeren, er is een barbier, die ook badmeester is en een badkuip heeft ten gebruike van de geheele stad. Er is een bakkerswinkel, en er zijn meisjes, die verwonderd den man met de lange haren, in een pels gekleed, nakijken, die met een stralend gezicht de straat afrijdt. Ja, ik ben in de stad! Vóór mij is er gelach en gezang en luid gepraat, maar het wordt stil, als ik er aankom. Achter mij verstomt het gesprek, het gelach houdt op, men kijkt elkaar verwonderd aan, — dat is toch geen van de onzen. Maar dan verheffen de stemmen zich in koor: „Wie kan dat zijn, waar kan hij vandaan komen?” — „Let op zijn kleeren, die zijn hoog in het Noorden gemaakt, hij heeft een verren tocht achter den rug, de hemel mag weten of hij soms goud gevonden heeft!” en de menschen draaien zich om en volgen mij onder aanvoering van een bijzonder nieuwsgierig man, dien ik hoor zeggen: „Komt kameraden, gaat mee, dit is een interessant geval, we moeten uitvisschen wie hij is!” ☼ Ja, eindelijk ben ik dan in beschaafde streken aangeland, en dat nog wel op Kerstavond. Ik rijd voor de deur van het groote hotel van twee verdiepingen, „Candle” heet het, en tref ook den waard aan. Maar dat is een fijn man, die de renommée van zijn huis hoog houdt en nadat hij mij bekeken heeft, maakt hij mij attent op „de badinrichting”. Ik begrijp zijn wenk, maar het

Foto C. Steenbergh.

PORTIEK NAAST DE WESTERKERK AAN DE PRINSENGRACHT.

kost eenige moeite er gevolg aan te geven, want de barbier wil liefst niets met mij te maken hebben — ik ben hem zeker te vuil. Maar de arme kerel is den waard van het hotel geld schuldig, en zijn bezwaren verdwijnen, als ik hem meedeel wie mij gezonden heeft — er is niets aan te doen, hij moet den vuilen man uitnoodigen van de badkuip van de stad gebruik te maken. ☞ Een kleermaker komt bij mij, terwijl ik in de week lig en vraagt of ik kleeven wil hebben — ik kan credit krijgen; de sigarenhandelaar komt ook en vereert mij sigaren, de bakker komt met koekjes, velen komen, en ik ontvang ze in mijn bad, — allen willen immers zoo graag weten waar ik vandaan kom, en of ik goud gevonden heb. Ik zeg van neen, maar zij gelooven mij niet. — „Ja, maar voor den drommel” — zei er een — „je wilt ons toch niet wijsmaken dat je hier bent voor je gezondheid?” „Op onderzoek” — tracht ik hem aan het verstand te brengen, „op een onderzoekstocht”, ga ik voort, maar zij gelooven mij niet, neen — goud is het eenige, dat volgens hun meening iemand hier naar dit land kan lokken. Goed dan, denk ik, laat ze gelooven wat ze willen, maar nu wil ik eten hebben, en terwijl mijn rechters van instructie om mij heen zitten en mij aankijken, sommigen zitten zelfs op den rand van de badkuip, trek ik heerlijk schoon ondergoed aan — maar mijn vuile, vette en kapotte pelskleeren worden niet afgedankt, die moeten nog meer dienst doen.

(Slot volgt). *Uit het Deensch van EJNAR MIKKELSEN.*

HET LAND- GOED ESPELO.

TE midden van Twente's ongerept natuurschoon, in een omgeving, die door weinig bezoek van toeristen nog al het bekoorlijke van maagdelijke, onge kunstelde schoonheid heeft behouden, ligt nabij Lonneker de oude havezathe Espelo. ☞ Wij hadden het voornemen opgevat om, van Hengelo uit, binnendoor langs de zandwegen in Driene, het landgoed te bezoeken, en hebben daar geen spijt van gehad. — De zandwegen die daar in dien uitersten Oostelijken hoek van ons land de gehuchten en verspreid liggende boerenplaatsen, met hun typisch Saksischen bouw van metselwerk met houten stijlen, verbinden, slingeren zich dikwijls op losse bevalige wijze door de eschen en groenlanden. Aan de zijlaantjes en langs de bouwlanden bespeurt men niet zelden den knoteik, een speciaal Twentschen vertegenwoordiger van dit boomgeslacht, die behalve door de dramatiek van zijn mishandeld voorkomen, vaak ook door een sierlijk verwrongen stamopbouw de aandacht trekt. Boschachtig is deze streek in hooge mate. Wel niet welig staan er soms de boomsoorten op den hoogen schralen zandgrond, maar in velerlei stamhoogten, van aanplanting tot volwassenheid, treft men ze in dichte geslotenheid aan. Voornamelijk zijn het eiken, dennen en berken. ☞ Langs den landelijken weg, die door een tamelijk berijdbaar fietspad wordt vergezeld, passeeren we het fraai beboschte Drienerwolde en naderen zoo den ouden Hof Espelo, die zijn deel van den landweg door een witgeschilderden slagboom heeft afgemaakt. ☞ Nog nauwelijks bevinden we ons op de Espelische gronden, of als bij verrassing vertoont zich daar, bij een plotseling ophouden van het struikgewas bezijden den weg, een groep dennen, door een pachterswoning gestoffeerd, zóo fraai en decoratief, als we zelfs in deze streek van landschapschoon zelden aantreffen. Deze sierlijke bewakers van de achterzijde van het landgoed verdienen zeker meer bekendheid. ☞ Een paar mooie, verharde boschlanen doen even verder de nadering van het centrum van de oude havezathe vermoeden, en spoedig zijn we nu afgestapt bij het oude huis Espelo, dat thans, o ironie der zoe eeuw, na veel verbouwingen als boerderij voor een der

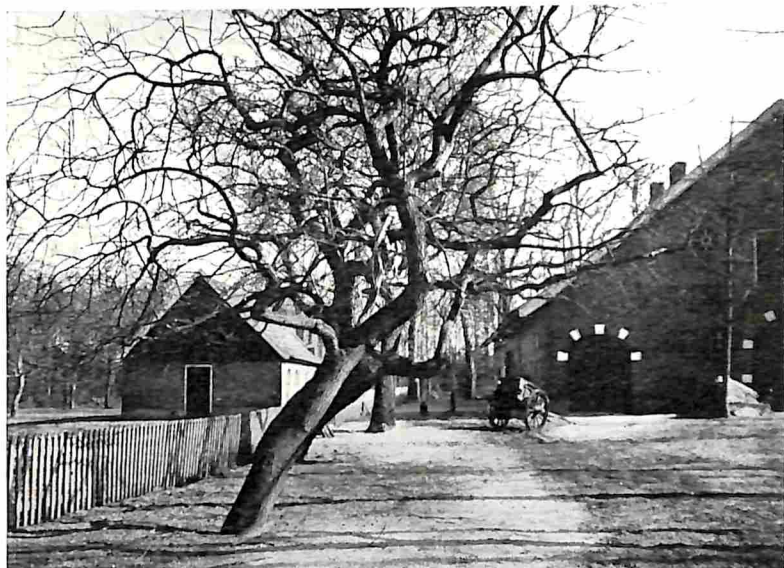

Foto J. G. Staal.

HET LANDGOED ESPELO.
GRILLIG GEVORMDE BOOMEN BIJ HET HUIS.

onderhoorigen gebruikt wordt. Uitwendig herinnert het eenigszins deftig uiterlijk van de voorzijde slechts nog aan vervlogen tijden. Aan de Oostzijde bevindt zich nog een fraaier dan het overige ingericht vertrek, waarin door den bewoner Gabriël Davina de tienden werden geïnd van de onderhoorig-heden, die zich tot zelfs bij Goor, Vasse en Tubbergen bevonden. Het daaraan grenzend middenvertrek moet na den hevigen brand te Enschede in 1862, die de geheele stad verwoestte, een tijdlang als kerk hebben dienst gedaan. ☞ Fraai is het oude huis gelegen, zwaarbeschaduwed door eiken, vruchtboomen en dennen. Een bijzonder grillig gevormde omkasting verhoogt nog het cachet van de plaats aan bij geving. De bewoner der boerderij wijst ons de plaats aan bij de toegangsbrug over de Haverrietsbeek, waar eens de trotse sche 33 M. hooge den stond, die overal bovenuit stak en Espelo reeds op verre afstand kenbaar maakte. De den is nu verdwenen en heeft haar laatste levensuren in de Hengelosche houtzagerij doorgebracht. Ook weet deze pachter de plaats te wijzen, waar vroeger, volgens den Twentschen oudheid-kenner Van Deïnse, de toren van den Hof Espelo moet gestaan hebben. ☞ Aan de uitgestrektheid en de tal van onderhoorigheden te oordeelen, moet Espelo vroeger een belangrijke plaats onder de havezathen in den omtrek bekleed hebben, en dit is ook inderdaad zoo geweest. Zij is vanouds bekend als de Meijerhof van Lonneker. De hof met de bijbehorende erven was, volgens Mr. G. J. ter Kuile („Geschiedenis van den Hof Espelo, zijne eigenaren en bewoners”), gedurende

ruim vijf eeuwen, van 1275—1770 het eigendom van de kanniken van St. Pieter te Utrecht. Op het Espelo hadden de heeren van St. Pieter een Hofmeijer-Rentmeester aangesteld, een man van groot gezag en invloed, vooral in de eerstgenoemde kwaliteit. ☞ Het ambt van Hofmeijer werd erfelijk door hem bekleed. Hij was de man van 't openbaar gezag en de handhaver der Hofrechten, waaronder de 21 hofhoorige erven van Espelo gesteld waren. Hij was de eerste onder zijns gelijken als bewoner van den Hoofdhof, en daarbij een vrijgeboren leenman, geen hofhoorige. In zijne hoedanigheid van Rentmeester had hij alle finantiële belangen der kapittel-heeren te ver-

zorgen. Als belooning genoot hij daarvoor ruim 8 procent van de ontvangsten, benevens dertig gulden om naar Utrecht te reizen en de Heeren rekening en verantwoording te doen van zijn gevoerd beheer. ☞ Onder de namen der Rentmeesters van Espelo, welk ambt zeer begeerlijk was om zijn emolumenten, komt van 1610—1703 de familie Meijer, Hofmeijers en Rentmeesters tot Espeloe voor. In dit laatstgenoemde jaar werd echter het ambt van Hofmeijer van dat van Rentmeester gescheiden, en bleef de familie slechts de Hofmeijersfunctie over, 't geen niet alleen om pecuniaire, maar ook om andere redenen niet aangenaam was, daar de nieuwe Rentmeester, wanneer hij op St. Lamberti-dag op Espelo zitting hield tot het innen van alle pachten en inkomsten, tevens een controle scheen uit te oefenen op des Hofmeijers gangen. Onaangenaamheden en moeilijkheden bleven daardoor niet uit. In 1737 werd het gezag van den Hofmeijer nogmaals besnoeid door 't aanstellen van een Houtvester, „om op 't Houtgewasch nauwkeurig agt te geven, sijnde reeds gebleken, dat het houtvestersamt van grote nuttigheid is.” ☞ Enige tientallen jaren daarna, in 1770, verkocht het kapittel Espelo aan baron du Tour, heer van den Bellinkhof bij Almelo, van wien het landgoed weer overging in handen der Davina's, een aanzienlijke familie, uit Italië of Frankrijk afkomstig. De laatste Davina op Espelo overleed in 1884. Door aankoop ging het landgoed Espelo daarna in eigendom over aan de familie, welke het thans nog toebehoort. De moderne villa, op korten afstand van het oude huis Espelo verzeen, is blijkens inscriptie door J. B. G. Cromhoff in 1917 gebouwd.

J. G. STAAL.

HET TORENTJE VAN DODEWAARD.

MAAKT men 'n fiets- of auto-tocht over den Waaldijk van Lent, tegenover Nijmegen, naar Tiel, een tocht die vooral in den bloeitijd der boomgaarden aan te bevelen is, dan komt men langs het dorpje Dodewaard, welks toren tegen den Waaldijk aangebouwd is. Op zich zelf is dit tegen den dijk aangebouwd zijn al een bewijs van hoogen ouderdom, de toren zou er al gestaan hebben, voor dat de dijk zijn tegenwoordige hoogte had, zoo dat de dijk toen opgeworpen werd tegen kerk en toren aan. Naar men mij ter plaatse mededeelde, worden de fundamenten van den toren tot diep in den dijk gevonden. Niet alleen de plaats van het torentje wijst op hoogen ouderdom; men behoeft geen deskundige te zijn, om direct te zien, dat we hier een zéér oud gebouw voor ons hebben, zooals we er trouwens meer in de Neder-Betuwe aantreffen. Mogen we Buddingh (1863, niet in den handel) gelooven, dan zou de toren rusten op de grondslagen van een ouden romeinschen wacht- of lichttoren, gelijk de beteekenis van „Dodowero” zelf, d.i. (volgens B.) Dodenwerth, d.i. waar men zich ter dood toe verdedigde, reeds aanduidt. Van den toren liep een oude weg, thans nog de Dalwagen geheeten, naar een Romeinsche legerplaats, Castra, thans Kesteren genaamd, tegenover het oude Rhenen, waar wellicht een tweede lichttoren zal hebben gestaan. Keeren we thans echter tot het tegenwoordige terug, dan valt in den zuid-muur van den tufsteen, in Romaanschen stijl gebouwden toren een vierkante hartsteen op. Met veel moeite gelukte het mij, met behulp van een verrekijker, het opschrift te ontcijferen, en las ik, dat in het jaar 1865 het grafteeken van M. Traianus Gummatius, als een geschenk van den Raad der gemeente Dodewaard uit den toren is overgebracht naar het Rijksmuseum van oudheden te Leiden. Nieuwsgierig geworden richtte ik mijn schreden naar Leiden, en vond ik in de hal van het museum direct den mooien steen, naar schatting 1,50 M. hoog en breed; het opschrift luidt: M. Trajanus Gummatius, Gaisionis F.(ilius) Vet(eranorum) alae Afror(um) T(itulum) P(oni) J(ussit), d. i. Trajanus Gummatius, de zoon van G. veteraan van de ruiterafdeeling der Afrikaners, heeft dit gedenkteeken doen plaatsen. De afbeelding stelt voor een doodenmaal, de doode is aan den maaltijd, op zijn divan uitgestrekt. Buddingh geeft t. a. p. een niet onvermakelijke vertaling en beschrijving waarin Jochem Gijszoon, de eerste „atman” der Betuwe, het gedenkteeken liet oprichten. De beteekenis der voorstelling op den steen vat B. symbolisch op, maar ik zal de meening maar voor de meening laten, en er hier niet verder op ingaan. Een vraag doet zich onwillekeurig aan ons op, hoe komt die steen in den toren? De steen kan natuurlijk als bouw-materiaal voor den toren van elders aangevoerd zijn, maar wellicht bevond de steen zich reeds in den oorspronkelijken Romeinschen toren waar hier boven sprake van was. Veel meer merkwaardigs biedt het torentje niet; onder het bovengenoemde opschrift valt een oude zonnwijzer op. In de kerk zijn een paar koperen kroontjes te vermelden.

v. H. v. I.

DE KERK TE DODEWAARD.

NEW-ORLEANS.

NEW Orleans, de groote havenstad in den Amerikaanschen staat Louisiana, daar gelegen, waar de Mississippirivier de Golf van Mexico bereikt, was eens een Indiaansche nederzetting. Toen de Spanjaarden en later de Franschen in de 18e eeuw in de wildernis ten Westen van de Mississippi rivier doordrongen, stichtten zij daar een stad. Een verwoede strijd met de Indianen werd hier vele jaren gevoerd, totdat ten slotte de blanke de overwinning behaalde en de stad zich rustig kon ontwikkelen. In de 19e eeuw volgde nu een periode van grooten bloei: New-Orleans werd uitvoerhaven voor de groote oogsten van het Zuiden. Patricische gebouwen verrezen, en nog heden ten dage staan zij daar als herinneringen aan den gouden tijd vóór den Burgeroorlog. Want de, voor de Zuidelijken, ongelukkige afloop van deze grooten strijd trof ook New-Orleans zwaar; een algemeene verarming trad in, de handel taande en de uitvoer stond stil. Langzamerhand herstelde de stad zich echter en heden ten dage is zij de groote wereldstad van het Zuiden der Unie. In het oude gedeelte der stad treft men nog straten en pleinen aan met Fransche namen, terwijl ook de bouwtrant nog er op duidt, dat eens de Franschen deze stad stichtten. In 1718 werd hier de eerste kerk gebouwd, welk bedehuis in 1788 door het vuur vernield werd. Het tegenwoordige gebouw werd in 1795 door Don Almonastery Roxas gesticht. Het Cabildo, naast de Kathedraal gelegen, was het Spaansche regeringsgebouw waar ook de

LAAN IN HET AUDOBAN-PARK TE NEW-ORLEANS.

overdrachtacte van den staat Louisiana aan Frankrijk geteekend werd. Weinig steden der Unie kunnen op zulk een romantische geschiedenis bogen als New-Orleans. ☼ De plantengroei is hier buitengewoon weelderig. De Avenue's zijn beplant met palmen zoodat men zich er in Zuid-Amerika kan wanen; bananen-boomen vindt men overal. Onze afbeelding op de vorige bladzijde toont een weg, met eiken beplant, in het Audoban Park. Beroemd zijn ook de Packenham-eiken bij Chalmette. In de nabijheid van deze plaats werd de slag van New-Orleans geleverd in December 1814.

F. S. BOSMAN.

KAAK EN DRAAIKOOI.

ZONDERLINGE pretjes hield men er vroeger op na. Lijfstraffelijke rechtspleging geschiedde altijd in 't openbaar en het publiek was er dol op en zou het niet gaarne gemist hebben. Jacob Ricker Raye, die deftigste aller deftige Amsterdammers uit de achttiende eeuw, vertelt dan ook dat hij, telkens als er „justitie gedaan” werd, van de partij was, en zelfs de slagen telde en nauwkeurig in zijn mémoires opteekende, opdat ook het nageslacht ervan zou kunnen genieten. In geeselen en brandmerken, hangen en radbraken had hij bijzonder veel plezier en hij zal wel niet de eenige geweest zijn, zelfs in die deftige achttiende eeuw. ☼ Tot de minder wreede straffen, als radbraken, brandmerken enz. behoorde ook het aan de kaak staan. Dat was voor 't volk een extra pretje, en het vermaakte zich er mee het slachtoffer uit te schelden en het met allerlei vuil te werpen. Het volk was immers verplicht „omme de Justitie te assisteren”. Nu, dit lieten ze zich geen tweemaal zeggen en ze kweten zich naar behooren van hun plicht. Soms werd het echter de overheid te bar. Men smeed ook wel met steenen of scherpe voorwerpen naar hem of haar die op de kaak stond, zoodat deze deerlijk toetgekeld werd. Hier stak de Magistraat een stokje voor. Het moest een grappje blijven en zoo'n bebloede kop was lang niet zoo grappig als een die met rotte eieren bewerkt was. Aldus geschiedde, en in oude rekeningen vindt men soms nog aangeetekend, hoeveel er uitgegeven is „aen eier daer men eijnen mede aen die caicke werp”. Meestal zullen 't wel rotte eieren geweest zijn, want 't is moeilijk te veronderstellen, dat de menschen de eieren, die de overheid onder hen uitdeelde, naar de kaak wierpen, in plaats van ze op te eten, indien deze nog eetbaar geweest waren. ☼ De kaak was de schandpaal, de misdaad werd ten toon gesteld tot afkeer van het volk. Maar dat tentoonstellen had soms ook nog een ander doel en wel een heel praktisch. Destijds werden nog niet portretten van misdadigers gemaakt, maar de menschen werden in de gelegenheid gesteld met de gevaarlijke persoon zelf eens kennis te maken; dan wisten ze waar ze zich aan te houden hadden, en wanneer zoo'n beroepsdief weer eens

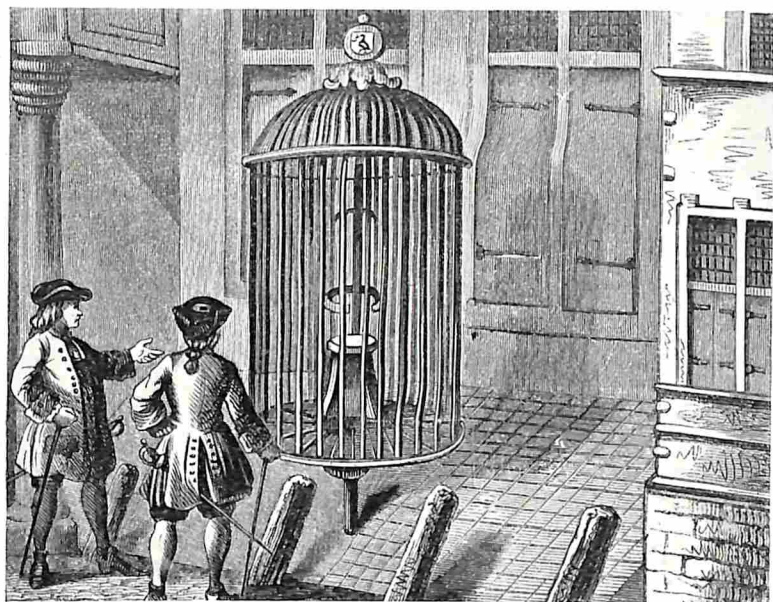

DE KAAK TE WOERDEN.

wat gedaan had, dan kon men hem gemakkelijker opsporen. Daarom werd het aan de kaak stellen ook dikwijls aan de eigenlijke straf, geeselen, brandmerken (eigenlijk ouderwetsche Bertillonage) toegevoegd. Dat kregen de heeren nog als extra straf en het volk tot extra vermaak. ☼ Dat het een schande was blijkt wel hieruit, dat een soldaat liever stierf dan er aan te staan. In 1673 moest te Hoorn een Koerlandsche ruiter aan een paal naast de kaak te pronk staan, maar hij wilde liever doodgeschoten worden en hij liet zich, toen de krijgsraad de sententie veranderd had, welgemoed en ongeboeid fusilleeren. ☼ Meestal stond de kaak tegen het stadhuis. Het was een verhevenheid, waarop de gestrafte werd geplaatst, natuurlijk stevig met kettingen en beugels aan den muur bevestigd. Het aan de kaak stellen werd tot in het laatst der achttiende eeuw toegepast. Aan het oude Amsterdamsche stadhuis was ook een kaak en wel op den linkervleugel — dat was altijd de plaats, maar aan het nieuwe Stadhuis was er geen. Evenals 't schavot plaatste men een kaak als men ze noodig had en wel „voor het noordelijkste voorlicht der Justitiekamer”, dus ook weer aan den linkerhoek. ☼ In 1428 moest een ijverig aanhanger van Jacoba die kwaad had gesproken van Filips van Bourgondië, te Gouda maar eventjes drie dagen aan de kaak staan. Die zal er ook wel genoeg van gekregen hebben en voortaan niet meer zoo loslippig geweest zijn. — Genoemde Bicker Raije zag op 23 Maart 1740 „Mama Lafeber” op den Dam aan de kaak staan en ergerde zich over de brutaliteit van dat wijf: „zij was zoo assurant, dat zij een snuifje nam”. ☼ Soms kon men de straf afkopen of met den schout „composeeren”. Dan bleef de zaak geheim, maar de schout was lang niet goedkoop en liet zich goed betalen. Ook werd het voorwerp der misdaad wel tentoongesteld, dat kreeg de gestrafte dan om zijn hals, tenminste als het niet te volumineus was; in zoo'n geval stelde men zich tevreden met een symbolische voorstelling of een inscriptie. Albert Albertsz. en zijn vrouw hadden een doodshoofd gestolen, dat hadden ze op 't galgeveld gevonden en ze wilden het aan een chirurgijn verkoopen, die zoo'n ding als sieraad in zijn winkel noodig had. Ze werden gesnapt en in plaats van een zoet winstje op te strijken, stonden ze op 16 Juni 1618 met zijn beiden te pronk, en om beurten kregen ze hun doodshoofd in de hand tot groote pret van het publiek. ☼ Een doodgraver die de lijken beroofd had, werd in 1677 aan de kaak gesteld met zijn voeten in een doodkist, een doodkleed om en een groot bord met het opschrift *doode-beroovert*. Wanneer hij niet anders gestraft is dan met deze te pronk stelling en het noodige vuil enz. om zijn ooren, dan is dit zeker, gezien het feit, voor die dagen een zeer milde straf. ☼ Maar niet altijd liep 't zoo gemakkelijk af. Zoo'n brandmerk, liefst in de wangen „in 't zichtbaarste van het aangezicht” opdat de schelmen kenbaar zouden zijn en ieder zich voor hen wachten kon, was voorwaar geen pijnlooze operatie, vooral wanneer je er nog op den koop toe mee aan de kaak werd gezet. ☼ Landloopers en zakkenrollers werden met een oor aan de kaak vastgespijkerd. Dat vond 't publiek bijzonder leuk. De man scheurde zich dan los en ging zonder zijn oor aan den haal en kreeg natuurlijk van de menigte nog het noodige mee. ☼ Dikwijls geschiedde het, dat niet de persoon zelf, maar een of ander afgesneden lichaamsdeel aan de kaak werd gespijkerd. In den *Spaanschen Brabander* laat Breero een gemeen wijf zeggen:

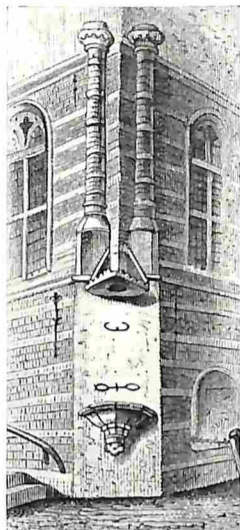
En of in de stad van Hoorn mijn ooren staen an de kaeek,
En offer mijn vaer gehangen is, is dat zoo grooten saeck?

Twee voorste vingers voor een meined, de tong omdat men gevloekt had of de regeering bespot. Neen, het was in die dagen geen pretje kwaad te doen en gestraft te worden. ☼ De kaak was dus een straf, maar tevens een vermaak, behalve dan voor den patiënt zelf. Met de draaikooi was dit eveneens het geval, dat was volgens de kenners haast nog grappiger, zoo'n draaikuur. Het toppunt van vermaak was echter de waterkuur. Die hadden de Amsterdammers uitgevonden en daar kwamen de menschen van buiten de stad zelfs naar kijken. Bij voorkeur hadden dergelijke strafoefeningen op marktdagen plaats, dan konden velen ervan genieten. ☼ Gewoonlijk was de draaikooi tegen een zijmuur van 't stad-

DE HAAGSCHE DRAAIKOOI.

huis. De Haagsche draaikooi, waarvan we hier een afbeelding geven, was als een enorme papegaai-kooi, voorzien van solide ijzeren staven, en rustte op een spil. In de kooi was een zitbank, waarop de patiënt stevig werd vastgebonden, handen, hals en voeten, zoodat deze niet 't evenwicht kon verliezen. De rechter gaf bevel tot draaien, langzaam, volle kracht, dan weer achteruit ook volle kracht. Geen wonder dat het slachtoffer erg zeeziek werd met de gevolgen daaraan verbonden. Een flinke afspoeling als de operatie afgelopen was, was ook wel noodig om die zeezieke weer een beetje op haar (meestal waren het vrouwen) verhaal te doen komen. ☼ Iemand voor straf in een kooi opsluiten was reeds heel oud. De beruchte Jan van Leiden, werd er, toen hij reeds doodgefolterd was, in gestopt en aan den stadstoren van Munster gehangen. Het draaien werd echter pas later uitgevonden. — Tot in het begin der vorige eeuw werd deze straf toegepast. ☼ Thans kennen we dergelijke publieke gemakkelijkheden niet meer. Kaak, draaikooi enz. behooren tot de geschiedenis. Het is ook wel wat al te dwaas, de justitie voor de publieke gemakkelijkheden te laten zorgen. Toch was 't vroeger zoo. En ter Gouw spreekt ook in zijn werk „de Volksvermaken” over dergelijke rechtsoefeningsvermaken. F. B.

DE KAAK TE IJSELSTEIN.

OP LEVEN EN DOOD.

25) *Naar het Engelsch* door CHLS. G. D. ROBERTS.
DE ELAND DIE AAN DE DEUR KLOPTE.

TWEEDE HOOFDSTUK.

HET was nog maar twee dagen voor Kerstmis en er was nog veel te doen voor Kerstavond, als, volgens gewoonte, John Carson thuis zou komen, opgewekt, blozend en hongerig na zijn lange reis van de houthakkerskampen aan de Zwarte Rivier. Mrs. Carson en Amanda hadden een drukken middag met het maken der pasteien — pompoen, appelen en gehakt — en met het bakken in een grooten pot sputterend reuzel van een ontelbaar aantal goudbruine spekpannekoeken. De twee vrouwen trokken zich weinig aan van den storm, die de smalle paden had uitgewischt. Ze wisten, dat 't al een heel erge storm moest zijn, die John Carson kon beletten tegen Kerstmis op zijn sneeuwschoenen naar huis te komen. Wat beteekende voor hem veertig mijlen door de wildernis, zelfs als de thermometer op twintig graden onder nul stond? Zoo zeker als de dag zou komen, zoo zeker zou hij luid jubelend over de avondgrauwe velden komen, zijn sneeuwschoenen bij de deur uitschoppen en haastig de ijzel uit zijn snor en baard wisschen alvorens zijn vrouw en zijn dochter aan zijn hart te drukken. Wat dat betrof maakte geen der beide vrouwen zich bezorgd. Dat oogenblik van geluk zou ze ook dit jaar niet ontgaan. ☼ Daar ze 't zoo druk had, kon Amanda geen tijd wijden aan den grooten vreemdeling in den stal. Maar toen zij en haar moeder tegen zonsondergang het huis uit gingen om de koeien te melken en het vee te voederen zagen zij, dat hij er in geslaagd was zich ook van den anderen horen te ontdoen, vermoedelijk omdat het ongelijke gewicht hem gehinderd had. Mrs. Carson vond, dat hij er zoo veel beter uitzag, want, zooals ze tegen Amanda zei, het gaf hem een veel „natuurlijker” voorkomen. Ze ging naar hem toe en streefde hem vriendelijk; en toen hij zijnerzijds met zijn langen, gevoeligen snuit aan haar boezelaar begon te trekken, was Amanda overtuigd, dat zijn positie in het gezin verzekerd was. Ze wist, dat haar moeder, als ze hem eenmaal als lid van het troepje beschouwde, evenveel van hem zou gaan houden als van Ouwe Jerry en van de rood-witte koeien. ☼ Den volgenden morgen begon een dag van onbewolkten hemel en scherpe kou. Amanda was van plan geweest den eland in te spannen om te zien of hij werkelijk als trekdier had geloopt. Maar er was nog veel te doen in huis. De plumpudding moest nog gemaakt worden. In plaats van de nieuwe en interessante liefhebberij om een reusachtigen mannetjes-eland voor de slee te spannen, zag zij zich den strengen plicht toegewezen pitten uit de rozijnen te halen. Zuchtend gehoorzaamde zij; en ze vond eenige troost in de rozijnen zelf, die groot en zoet waren, de allerbeste die in Brine Settlement verkocht werden. ☼ Het was een heel groote schaal rozijnen, want John

Carson had een gezonden eetlust en hield van een echt lekkere plumpudding. Maar vóór Amanda half klaar was, werd ze gestoord — en vergat ze verder heelemaal de rozijnen. ☼ Er werd luid op de deur geklopt en dat werd herhaald nog vóór Mrs. Carson tijd had te openen. De bezoeker bleek een knappe jonge man te zijn, die buiten zijn sneeuwschoenen los bond en die beleefd zijn dikke bonten muts af nam, toen hij binnenkwam. Mrs. Carson haastte zich hem een stoel aan te bieden; terwijl Amanda, wier handen erg kleverig waren, met een rond, blanken onderarm heur haar recht duwde en hem een vriendelijk welkom toelachte. De vreemdeling was gekleed in de dikke homespuns en de ongelooide hoge laarzen der houthakkers, maar toen hij zijn zware jas losmaakte, zag men een witte boord, heel helder en blijkbaar van linnen en een mooie zelf-geknoopte das. Zijn gezicht, hoewel hij er nog jong uitzag, duidde op flinkheid en geestkracht; hij had donkere oogen, die iemand recht in het gezicht keken en een kort snorretje; en uit de wijze waarop hij de vrouwen begroette maakte Amanda op, dat, al kwam hij uit een houthakkerskamp, hij er geen deel van uitmaakte. ☼ „Wilt u niet wat dicht bij het vuur gaan zitten?” vroeg Mrs. Carson hartelijk. „Het is geweldig koud buiten.” „Nee, dank u, nog niet. Mijn vingers zijn een beetje verstijfd,” antwoordde de bezoeker, terwijl hij zijn wollen wanten uittrok en zijn handen wreef — die, zooals Amanda bemerkte, krachtig en goed onderhouden waren. „U bent Mrs. Carson, niet waar?” vervolgde hij. „Dat ben ik”, zei Mrs. Carson, terwijl Amanda, om ook wat te doen, toestemmend knikte. „Mijn naam is Ross — Alec Ross. En ik ben op mijn weg terug uit Donovan's kamp aan de Forks Beek. Toevallig ben ik even binnengestapt bij de Crimmins — en dat was nog maar gelukkig ook. Ik vond er Mrs. Crimmins gevaarlijk ziek — longontsteking of zoo iets, naar mijn idee. En ze is heelemaal alleen. Er is niemand anders in huis dan haar zoontje van drie jaar en haar half-kindsche grootvader, die, zooals u weet, bijna net zoo lastig is als het kind.” „O!” riep Amanda medelijdend uit, terwijl ze de schaal met rozijnen op de tafel zette en haar handen ging wasschen. De oogen van den jongen man volgden haar met blijkbaar welbehagen. „Och hemel, dat is erg!” zei Mrs. Carson met een stem waaruit bezorgdheid sprak. „De oude man is bijna stekeblind en zoo doof als een kwartel.” „Ik heb ze zoo goed mogelijk geholpen”, vervolgde Ross „en nu ga ik zoo snel ik kan naar het Settlement om een dokter te halen. Maar u weet wat dat zeggen wil. Al doe ik 't nog zoo gauw, ik kan niet met hem terug zijn vóór morgenochtend. Ik denk met angst aan alles wat er in dien tusschentijd kan gebeuren. Ik dacht — ik hoopte — dat er hier iemand zou zijn, die er heen zou kunnen gaan en er blij-

EEN VROUW AAN DE KAAK VOOR HET OUDE RAADHUIS TE AMSTERDAM, IN DE EERSTE HELFT DER ZEVENTIENDE EEUW.

Foto R. H. Herwig.

HERFST IN 'T BAARNSCHE BOSCH.

ven tot ik terug kwam. Maar ik zie dat dit onmogelijk is. Geen vrouw zou een slee door die vijftien mijlen van diepe sneeuw kunnen krijgen, die ik zoeven heb afgelegd." ✂ Mrs. Carson wrong haar handen. „O!" riep zij in haar verdriet uit. „En dan te denken dat Nancy Crimmins er zoo erg aan toe is en dat wij geen hand kunnen uitsteken om haar te helpen! Mandy, zet jij eens gauw een kop heete thee voor Mr. Ross. Neen, Mr. Ross, u blijft rustig zitten," vervolgde ze met beslistheid toen ze zag, dat de jonge man aanstalten maakte om weg te gaan. „U kunt wel twee minuten missen om uw thee te drinken en het zal u helpen om vlugger en beter over den weg te komen." ✂ Daar het nog ruim vijf-en-twintig mijlen was naar Brine Settlement, zag Ross het verstandige van haar raad in en viel hij terug in zijn stoel, waar hij het bloed in zijn verstijfde kuiten wreef. Maar hij zag tevens, dat Amanda geen thee ging zetten. In plaats daarvan nam ze een zware bontjas uit de gele kleerenkast bij de slaapkamerdeur. „Wat voer jij in 's Hemelsnaam uit, kind?" vroeg haar moeder scherp, maar met een zekeren angst in haar stem. „Ik ga Mrs. Crimmins oppassen, tot de dokter komt", zei het meisje kalm. „Geen denken aan. Je komt hier de deur niet uit, Mandy Carson", beval haar moeder streng. ✂ Nu was Amanda twee-en-twintig jaar en iedereen wist, dat ze onder haar lastige scholieren in Brine Settlement uitstekend orde wist te houden. Haar meestal eigenzinnige mond was nu ernstig en vastberaden. „U weet heel goed, dat ik moet gaan, moeder," antwoordde ze rustig. „Denkt u, dat ik het hier zou uithouden, terwijl Mrs. Crimmins misschien op sterven ligt? Dat ik hier op mijn dooie gemak rustig kon blijven zitten — pitten uit rozijnen halen?" vervolgde ze met een snik in de stem. „Kom, moeder, geeft u Mr. Ross nu zoo gauw mogelijk zijn kopje thee en komt u mij dan helpen." ✂ Ze zei dat alles zoo rustig en beslist, dat Mrs. Carson zich dadelijk gewonnen gaf. Ze haastte zich om thee in te schenken, maar ze was zoo opgewonden, dat ze bijna huilend sprak. „Och, waarom wil je toch nooit naar goeden raad luisteren, Mandy?" kermde ze. „Je bent altijd zoo koppig geweest!

Maar je zult het nooit kunnen halen. Je zult in de sneeuw blijven steken. Je zult zien, dat je dood zal vriezen. En o! wat zal je arme vader zeggen, als hij thuis komt en je niet vindt? Mr. Ross," riep ze uit, zich plotseling tot den jongen man wendend, die met de grootste bewondering naar Amanda had zitten kijken, „zegt u het haar! Zegt u haar, dat ze er niet komen kan en dat ze het zelfs niet moet probeeren. Misschien zal ze naar een man luisteren!" ✂ Alec Ross stond op: „Permitteer me te zeggen, Miss Carson, dat ik vrees, dat uw moeder gelijk heeft. Ik begrijp uw gevoelens heel goed; en als gij het mij niet kwalijk neemt, wil ik u wel zeggen, dat ik uw moed bewonder. Maar u zoudt bij geen mogelijkheid alleen een paard door die geweldige sneeuwvlaag heen kunnen sturen. Het is jammer, maar ik vrees, dat ge uw plan zult moeten opgeven." Amanda wierp trots haar hoofdje achterover. „Dat is onzin!" zei ze met beslistheid. „Denkt u soms, dat ik niet net zoo goed op sneeuwschoenen kan loopen als u? Wat beteekenen vijftien mijlen voor mij?" ✂ Ross aarzelde. Hij wou niet graag de twee vrouwen beangst maken, die hier alleen te midden der groote eenzaamheid woonden. Maar hier was openhartigheid geboden. „Als u het zegt, twijfel ik er geen oogenblik aan" zei hij. „Maar, hoe vreemd het ook moge schijnen, het is een feit, dat hier dezen winter wolven rondzwerven. Zooals gij weet, heeft men in dit gedeelte van het land in geen vijftig jaar zoo iets beleefd; maar nu zijn ze weer teruggekomen." ✂ Hij sprak als iemand die daarmede een eind aan de kwestie gemaakt had. En Mrs. Carson keek hem goedkeurend aan, terwijl zij den kop heete, sterke thee voor hem neerzette. Maar Amanda antwoordde doodbedaard: „jawel, ik wist al, dat de wolven teruggekomen zijn!" Zoowel Ross als Mrs. Carson keken haar vol verbazing aan. „U schijnt u er niet veel van aan te trekken!" vervolgde ze. ✂ Ross wierp met jongens-achtigen bravuur zijn jas los en wees op een paar zwaar-kaliber revolvers in zijn gordel.

(Wordt vervolgd).